

Sygn. akt III PK 41/10

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 9 lutego 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Kazimierz Jaśkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jerzy Kwaśniewski

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z powództwa W. O.

przeciwko Zarządcy Kompensacji Stoczni [...]

o odprawę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 9 lutego 2011 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w S.

z dnia 26 marca 2010 r.,

**oddala skargę i zasądza od powoda na rzecz pozwanego
kwotę 1350 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Powód W. O., w sprawie przeciwko zarządcy kompensacji Stoczni Szczecińskiej „[...] o odprawę, wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 26 marca 2010 r. Zaskarżonym wyrokiem oddalono jego apelację od wyroku Sądu Rejonowego z dnia 13 października 2009 r., – oddalającego powództwo – i orzeczono o kosztach postępowania.

Spór między stronami postępowania dotyczy zagadnienia, czy powód ma prawo do żądanej przez niego odprawy z art. 8 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. Nr 90, poz. 844 ze zm. – dalej: ustawa o grupowych zwolnieniach), mimo że uzyskał odszkodowanie z tytułu rozwiązania z dniem 30 marca 2009 r. umowy o pracę na mocy porozumienia stron, przewidziane w art. 118 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o postępowaniu kompensacyjnym w podmiotach o szczególnym znaczeniu dla polskiego przemysłu stoczniowego (Dz. U. Nr 233, poz. 1569 – dalej: ustawa kompensacyjna). Oba Sądy przyjęły, że żądanie powoda jest nieuzasadnione, gdyż ustawa kompensacyjna jest ustawą szczególną wobec ustawy o grupowych zwolnieniach i przez to wyłącza jej stosowanie. Zasadniczą podstawą tego stanowiska Sądów jest art. 114 ust. 1 ustawy kompensacyjnej stanowiący, że „z dniem wszczęcia postępowania kompensacyjnego prawa pracowników zatrudnionych w stoczni podlegają ochronie na zasadach określonych w ustawie.”

Stan faktyczny w sprawie jest niesporny. Powód był zatrudniony w pozwanej Stoczni na podstawie umowy o pracę od 22 lipca 2002 r. Dnia 30 marca 2009 r. doszło do rozwiązania stosunku pracy za porozumieniem stron na podstawie art. 118 ustawy kompensacyjnej. Poza przepisem art. 114 ust. 1 ustawy kompensacyjnej Sąd Okręgowy odwołał się także do art. 33 ust. 1 tej ustawy stanowiącego, że po wszczęciu postępowania kompensacyjnego, zmiana lub wygaśnięcie stosunku prawnego, którego stroną jest stocznia, są możliwe tylko według ustawy kompensacyjnej, a czynność prawna dokonana z jej naruszeniem jest bezskuteczna wobec majątku stoczni, nawet jeżeli umowa stron przewiduje inny skutek. Świadczy to o zamiarze ustawodawcy całościowego uregulowania kompensacji w jednej ustawie w odniesieniu do wszystkich typów stosunków

prawnych. Gdyby zamiarem ustawodawcy było stosowanie w postępowaniu kompensacyjnym także innych ustaw (na przykład ustawy o grupowych zwolnieniach), to dałby temu wyraz w ustawie kompensacyjnej. Ustawa kompensacyjna ma charakter szczególny w stosunku do ustawy o grupowych zwolnieniach, bo dotyczy mniejszej grupy pracowników. Ustawodawca przyznając pracownikom świadczenia wynikające z ustawy kompensacyjnej przewidział w niej źródła ich finansowania – z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i z innych środków – nie uczynił jednakże tego w odniesieniu do odpraw z ustawy o grupowych zwolnieniach. Sąd Okręgowy stwierdził także, iż świadczenia z ustawy kompensacyjnej są wyższe od odpraw z tytułu grupowych zwolnień, a nadto nie są opodatkowane.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił temu wyrokowi Sądu Okręgowego naruszenie przepisów postępowania i prawa materialnego. W pierwszym zakresie zarzucił naruszenie art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 w związku z art. 378 § 1 w związku z art. 368 § pkt 2 i 3 k.p.c. polegające na nierozpoznaniu przez Sąd Okręgowy wszystkich zarzutów apelacji, przez co niemożliwa jest rekonstrukcja podstaw rozstrzygnięcia sprawy. W zakresie prawa materialnego powód zarzucił naruszenie art. 8 ustawy o grupowych zwolnieniach przez błędne jego niezastosowanie, mimo że zostały spełnione przesłanki nabycia przez powoda prawa do odprawy przewidzianej w tym przepisie. Zarzucono także błędną interpretację art. 33 ust. 1 i art. 114 ust. 1 ustawy kompensacyjnej, prowadzącą do wniosku o wyłączeniu stosowania innych regulacji dotyczących praw pracowniczych, co nie wynika z tych przepisów.

Strona pozwana wniosła o oddalenie skargi i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga jest nieuzasadniona. Zdaniem skarżącego naruszenie powołanych w niej przepisów Kodeksu postępowania cywilnego polega na nierozpoznaniu przez Sąd Okręgowy zarzutów apelacyjnych. Zarzut ten nie został jednak w skardze skonkretyzowany przez wskazanie, które z zarzutów podniesionych w apelacji Sąd

Okręgowy pozostawił bez rozpoznania, poświęcono natomiast dużo uwagi ogólnym rozważaniom dotyczącym sposobu i zakresu rozpoznawania apelacji przez sąd drugiej instancji. Podniesiono w skardze, że Sąd Okręgowy odniósł się tylko do jednego zarzutu apelacyjnego, to jest kwestii „wykładni autentycznej ustawy kompensacyjnej dokonanej przez Biuro Legislacyjne Kancelarii Senatu” (przyjęto w niej - bez bliższego uzasadnienia – prawo pracownika do obu świadczeń w takiej sytuacji, jaka występuje w rozpoznawanej sprawie). Odnosząc się do zarzutu sprzeczności zaskarżonego wyroku z tą opinią, Sąd Okręgowy stwierdził – tak samo jak Sąd Rejonowy – że nie jest ona wiążąca dla Sądu i nie może być traktowana jako wykładnia autentyczna.

Pełnomocnik powoda sprzeciwia się temu stanowisku obu Sądów także w skardze kasacyjnej, uzasadniając opinią tego Biura zarzut naruszenia art. 8 ustawy o grupowych zwolnieniach oraz art. 33 ust. 1 i art. 114 ust. 1 ustawy kompensacyjnej. Twierdzi on, że mamy tu do czynienia z samodzielną wykładnią organu biorącego czynny udział w uchwalaniu prawa. W ten sposób powstaje pierwotna interpretacja przepisów przez organ, który je stworzył, a więc „istnieje swoista definicja legalna, od której nie ma wyjątków interpretacyjnych.” Jest to pogląd rażąco błędny. Wiążąca wykładnia autentyczna jest wypowiedzią co do sposobu rozumienia przepisów, złożoną przez organ, który je ustanowił. Jest więc oczywiste, że wypowiedź jednostki organizacyjnej Senatu nie może być traktowana jako wykładnia autentyczna. Nadto, Konstytucja w ogóle nie przewiduje możliwości wydania wiążącej wykładni autentycznej prawa uchwalonego przez Sejm i Senat.

Zdaniem skarżącego brak w ustawie kompensacyjnej przepisu wyłączającego stosowanie ustawy o grupowych zwolnieniach przesądza o konieczności jej stosowania jednocześnie z ustawą kompensacyjną. Sąd Najwyższy nie podziela tego poglądu. Generalnie rzecz biorąc, pracownik ma prawo do tylu świadczeń określonych w różnych przepisach, ile przepisy te przyznają, chyba że ustawa zawiera wyłączenie prawa do jednego z nich w razie nabycia prawa do innego świadczenia. Wbrew temu, co twierdzi skarżący, wyłączenie to nie musi być wprost określone w przepisie ustawy odnoszącym się bezpośrednio do wyłączenia prawa do konkretnego świadczenia. Ustawa kompensacyjna zawiera takie wyłączenie, sformułowane w sposób ogólny, w

przepisie art. 114 ust. 1. Stanowi on, że z dniem wszczęcia postępowania kompensacyjnego (co nastąpiło 7 stycznia 2009 r.) prawa pracowników zatrudnionych w stoczni podlegają ochronie na zasadach określonych w ustawie. Przepis ten sformułowany jest bardzo ogólnie i dlatego zakres jego stosowania wymaga wykładni. Oczywiście jest, że nie wszystkie prawa pracowników stoczni podlegają ochronie na zasadach określonych w ustawie. Przepis ten nie wyłącza stosowania wobec tych pracowników całego ustawodawstwa pracy. Nie może on być jednak traktowany jako niezawierający żadnej normy prawnej regulującej stosunek między ustawą kompensacyjną (ściślej rzecz ujmując – jej rozdziałem 15 zatytułowanym „ochrona praw pracowników”) a pozostałym ustawodawstwem pracy. Trzeba mieć przy tym na uwadze, że bez art. 114 ust. 1 ustawy kompensacyjnej pozostałe przepisy tego rozdziału i tak byłyby stosowane. Należy zatem przyjąć, że wprowadza on pierwszeństwo w stosowaniu przepisów tego rozdziału przed pozostałymi przepisami prawa pracy. Innymi słowy, przepisy ustawy kompensacyjnej mają charakter szczególny w stosunku do innych przepisów prawa pracy.

Ustawa kompensacyjna przewiduje ustanie wszystkich stosunków pracy pracowników zatrudnionych w dwóch wymienionych w niej stoczniach [...] najpóźniej z dniem 31 maja 2009 r. (art. 122 ust. 1). Z tym dniem wygasają one z mocy prawa, chyba że zostały rozwiązane wcześniej lub pracownicy zostali przejęci przez innego pracodawcę na podstawie art. 23¹ k.p. Wcześniejsze rozwiązanie stosunku pracy może nastąpić w szczególności w ramach programu dobrowolnych odejść. Polega on na złożeniu przez pracownika oferty rozwiązania stosunku pracy w drodze porozumienia stron – na wezwanie pracodawcy – w zamian za wypłatę jednorazowego odszkodowania pieniężnego, przy czym pracodawca wybiera dzień w którym następuje rozwiązanie tego stosunku (art. 117 ust. 2, art. 118 ust. 1 i art. 120 ust. 1 ustawy kompensacyjnej). Pracownicy objęci programem dobrowolnych odejść są określani w art. 114 ust. 2 i 3 tej ustawy. Odszkodowania przysługują tylko tej grupie pracowników, przy czym dotyczy to nie tylko rozwiązania za porozumieniem stron (art. 118 i art. 120) ale także wygaśnięcia stosunku pracy (art. 118 ust. 4 pkt 3 i art. 121 w związku z art. 122 tej ustawy), przysługuje ono wtedy w niższej kwocie. Odszkodowania przewidziane w ustawie kompensacyjnej pełnią

taką samą funkcję co odprawy z ustawy o grupowych zwolnieniach, czyli mają na celu złagodzenie skutków utraty zatrudnienia w razie zgodnego z prawem rozwiązania umowy o pracę przez pracodawcę z przyczyn nie dotyczących pracowników. Zakres zastosowania obu tych ustaw jest różny nie tylko co do pracodawców, których one dotyczą, ale także w odniesieniu do pracowników zatrudnionych u pracodawców objętych ustawą kompensacyjną. W szczególności należy wskazać, że ustawa o grupowych zwolnieniach ma zastosowanie do tych pracowników stoczni, którzy nie spełniają warunków z art. 114 ust. 2 i 3 ustawy kompensacyjnej. Brak generalnego wyłączenia ustawy o grupowych zwolnieniach jest zatem uzasadniony. Art. 33 ustawy kompensacyjnej nie dotyczy stosunków pracy i nie ma bezpośredniego związku z rozpoznawaną sprawą, w związku z czym zarzut jego naruszenia jest bezpodstawny.

Konkludując należy stwierdzić, że pracownik, który uzyskał odszkodowanie przewidziane w art. 118 ust. 2, art. 120 ust. 2 lub art. 121 ust. 1 ustawy kompensacyjnej, nie nabywa prawa do odprawy z tytułu grupowego zwolnienia.

Z tych względów na podstawie art. 398¹⁴ i art. 98 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.